

Звучи, рідна мово

Вірші Андрія Демиденка

Музика Олексія Семенова

Am $\text{♩} = 100$ E7 Dm⁶ E7
Мо-во-рід-на, жи-ви в ріднім до-мі. Кризь збо-ле-ний час і ду-хов-ні ру

4 Am Am E7 Dm D^{#3m} Dm⁶ E7
ї-ни вертайсь, рід-на мо-во, у сер-це на-ро-ду, у ду-шу Вкра-ї - ни. Я-

9 Am Dm⁶ E7 Am
ко-гож ми бу-де-мо пле-ме-ні-ро-ду, як-що бу-де вус-тах на-ша мо-ва зга-сать? Чи

13 C G A Dm Dm⁶ E7
бу-де-мо з ва-мито-ді ми на-ро-дом, як стих-не во-на в го-ло-сах? Зву-

17 Em⁶ A Dm Dm⁶ E7 Am
чи, рід-на мо-во, на зем-лі рід-ній ли-й-ся по він-ця,

21 F Dm G⁷ C Dm E7 Am
Мо-во мо-я ук-ра-їнсь-ка, мо-во мо-я ма-теринсь-ка!

Сьогодні важко знайти свідомого українця, який не знав би, не пишався цим могутнім і словидальним твором, що зворушує і об'єднує націю, серця наших співвітчизників за рубезжем великою силою й правдою слова, голосом рідної землі. Першими майже три десятиліття тому ним надихнулися делегати Першого Світового конгресу українців у Національному палаці «Україна», де його репрезентувала легендарна Раїса Кириченко.

І де б він не лунав, його співають і слухають незмінно стоячи. Й немає байдужих серед тих, хто його почув. Хвилююче і заклично звучав він днями на знаменитому Міжнародному Шевченківському літературно-мистецькому святі «В сім'ї вольній, новій». На завершення одна лишень цитата: «Під завісу фестивалю неперевірена Наталя Шинкаренко виконала пісню «Звучи, рідна мово» поета Андрія Демиденка і композитора Олексія Семенова, яку українці світу давно називають своїм мовним гімном», — газета «Літературна Україна» (№ 10 за 15 березня 2018 року).

Мово рідна,
Живи в ріднім домі.
Кризь зболений час
І духовні руїни
Вертайсь, рідна мово,
У серце народу,
У душу України.

ПРИСПІВ

Якого ж ми будемо
Племені-роду,
Якщо буде в устах
Наша мова згасать?
Чи будемо з вами
Тоді ми народом,
Як стихне вона в голосах?
Звучи, рідна мово,
На землі рідній
Лийся по вінця,
Мово моя українська —
Мово моя материнська!
Мово моя — українська!

Мово рідна,
Квітуй і шануйся,
Любов'ю воздай
Всім народам і мовам.
З тобою я плачу,
З тобою сміюся,
О ріднее слово!

ПРИСПІВ

Мово рідна,
Світи в ріднім домі.
Кризь зболений час
І духовні руїни
Вертайсь, рідна мово,
У серце народу,
У душу України.

ПРИСПІВ

Природа — мій оркестр!
Моя жива симфонія!
Я тут живу. Я тут люблю.
І не нудьую тут ніколи я.
(«Природа — мій оркестр»)

Не зчувся я: минає молодість.
Збагнув одне — люблю безумно!
Як — без тебе холодно.
Як — без тебе сумно.

(«Незчувся я»)

Мені імпонує, що автор вміє не лише аналізувати (часто критично) свої вчинки, а й підносить до верховин людські долі, з якими пов'язав його життєвий вир.

Виокремлю долю Дмитра Гнатюка, з яким Андрій Петрович проніс вірність людської й творчої дружби:

Зупинітьесь оркестри —
Зніміть свої форте і тумті!
Не перебити вам голос
Цього козака!

(«Український богоголос»)

І мені розкішно на серці, що великий патріарх нашої пісні на пагорбах бузівської землі під Києвом залишив у спадок своєму полум'яному другові і поетові сад, посаджений власними руками, що кожному посадженому деревцю співав «Многії літа», що виспівав із демиденкової дачі для людей, що зібралися, сокровенну «Рідна мати моя», яка й дотепер щемливою пам'яттю десь відлунує в тихих заозерних обр'яхх...

Для поета непогасним болем навк залишається рідне поліське село та Чорнобиль, який вихолани свого ядерного пилу змусив здригнути світ:

Може, з тужних днів і дат
Вернемось колись...
Кризь підлогу наших хат
Проростає ліс.

(«Чорнобиль. XXI вік»)

Відчувається, що ні на кого не схожий поет звад і пережив складний шлях самоствердження. Про творця цих шедеврів Іван Драч сказав: «Поезія Андрія Демиденка вражає й захоплює. Він уміє в найпростішому знайти найдовершеніше, в побутовому — величне, у звичайному — дивовижно незвичайне. Вічне! Це насправді рідкісний, унікальний поетично-пісенний дар».

Недаремно ж мої студенти, коли я читав справді геніальний і святий доробок поета «Мамина хустка», тихо встали й довго-довго аплодували його золотому таланту, нашим матерям, які є та завжди будуть колісками і сумлінням нашої нації, які народжують і ростять таких соколів, котрі мислять і дихають по-українськи.

Олександр ШПАК, професор.

Редакція «Голосу України» щиро вітає Андрія Демиденка з Днем народження!

Золотий запас таланту

Мене вразила й схвилювала нова книга знакових поезій Андрія Демиденка «Вибухають кульбаби»*. Вже її поява — ностальгічна подія в житті України. В одному із загальних віршів Богом цілований митець вкрай жагуче й образно викресує своє кредо поета й людини: «Я мислю, я дихаю по-українськи». В цьому вистражданому кредо — вікопомний порив наших предтеч, жива суть українського народу.

Андрій Демиденко — поет із незрадженою совістю. Це не лише високочоло літературно-мистецька постать, а й авторитетний професор, наставник і вихователь молоді генерации українців. «Ми пишаємося, що поруч із Героєм України Анатолієм Паламаренком працює в нашому колективі найсучасніший витязь поезії-пісні Андрій Демиденко», — каже декан факультету української філології та літературної творчості НПУ імені М. Драгоманова доктор філологічних наук, професор Анатолій Висоцький. — Він опромінює нашу студентську молодь теплим сонцем любові і шаню до прекрасного письменства, запалює в їхніх душах зорю широї поваги до літературних звитяг нашої української нації, несе на своїх високих крилах білих ангелів правди й свободи.

«Зустрічі з Андрієм Петровичем — це свято для всіх нас. Він веде диспути про поезію навдивовижу цікаво, по-особливому захоплююче, переконливо демонструючи її роль в духовному світогляді особистості», — сповнена вражень студентка вишу Світлана Кондратюк.

Я давно спостерігаю за зростанням пошанованого автора та не припиняю дивуватися, як він відповідально ставиться до свого Божого дару — не змарнував його, не розтринькав, не занাপастив, а вперто гранословив:

Українці!
Свобода — не ложє:
Хто за Свободу воїн —
Свободи достойн,
О праведний Боже!
А без неї — немає народу.
Я — за Свободу!
Свобода — моя група крові.

(«Свобода — моя група крові»)

Неможливо не помітити, що одна з найяскравіших рис творчості поета — епічність мислення, витончена метафоричність та філософська глибина. Андрію Демиденку дано чути слово.

Поле моєї Пам'яті —
Я прошу берегти.
Поле моєї Пам'яті —
Не перейти! Не переплисти...
Поле моєї Пам'яті —
Над тим, хто убитий!

Над тим, хто заморений!
Поле моєї Пам'яті —
Не ходіть, чорні ворони...
Я — Україна!

(«Поле моєї Пам'яті»)

Так може написати лише Поет, для якого історичний шлях України і його власна доля нероздільні. Він зображує реальний час Шевченковим виміром правди і болю:

Все в Україні, як треба,
Тільки одне не збагну:
Ходять багаті по небу,
Чом же народ мій — по дну?!

(«Все в Україні, як треба»)

У цій наріжній поезії на повен зріст постають гранично важливі й кричущі проблеми нинішнього дня:

Боже, спини лицемірних.
Боже, молю повсякчас.
Боже! Чим більше у скрині —
Тим менше у серці у нас!

А хіба не по-прометеївськи скликає наші серця Андрій Демиденко в найкращій поезії про Майдан — своїй знаменитій поемі «А на Хрещатику, а на Грушевсько-го...», в якій народ і його праведне волевиявлення підносяться до апогею людського духу. І в цьому процесі він не тільки всенациональний поет, а й безпосередній учасник Революції Гідності!

А. Демиденко — від краплини до ріки повноводдя — непідробний патріот землі, яка його народила:

Тільки тут на зорі
Золотяться хліба,
Наче храмові свічі,
І вчуваєш свій рід —
До останніх кровин.

(«Тільки тут на зорі»)

«Світ поезії Андрія Демиденка для мене як ковток криничної води, як ранковий грім, як діаманти світанкової роси, як поди рідного неба. Це відверта розмова про наше грішне буття й пошук нашого місця в ньому. Велич поезії А. Демиденка в тому, що вона людяна й мудра, а відтак — безкінечна. Ліки любові в ній істинні, а відтак — безцінні, — зазначає відомий доктор педагогічних наук, професор Юрій Руденко. — Вона — продуманий проект становлення людської душі».

Цей митець багатомірний. Його тво-

ри можуть приймати до кісток -то трепетні, то зранені, то набатні... Вони, пробачте за пафос, стають окличними при аналізі будь-яких суспільних подій.

А. Демиденко не грається зі словом, а леліє його. І в цьому «водвороті» він не блукає, а з позиції природного таланту магістрально «розсовує» поетичні далі:

Ці небеса — чоло землі!
А ця земля — черинь небес!

(«Ці небеса»)

Боже, як темно при світлі.
Боже, як гірко від слів.

(«Боже»)

У книжках і періодиці нині засилля дрібнототем'я і версифікацій ні про що. В нього ж у віршах важко надібати пусто-порожність. Двома-трьома метафоричними лаконічними рядками він може розгорнути цілі грандіозні, невичерпні полотна — і за змістом, і за художньою експресією та довершеністю. До того ж вони наснажливі й сприймаються зримо, як картини. Змушують замислюватися і збувають читацьку яву:

Не сплять літа —
Стають
Кругами під очима.

(«Не сплять літа»)

Гупають жолуді —
Осіньні дзвоник дуба.

(«Гупають дзвоник»)

Бунтуй, творець!
Твій храм — народ!

(«Творець»)

Для Демиденка слово — це вічний пошук істини, естетично-філософське оформлення думки; він пише лише про те, що любить, знає, психологічно відчуває і за що вболіває понад усе. Це слово — неймовірно сконцентроване й озонисте — сповідує не літературні віяння, а час. І цьому слову дано нахлинити й не відпускати читача:

І журавлі — не в небесах похмурих —
Осіньню скрикнули в мені.

(«Журавлі»)

Березень. Вмирає сніг.
Ця смерть так радує весну.

(«Воскресіння весни»)

Не ті часи:
Нема гераклів і богів,
Мораль тепер — у брунівським русі.

(«Не ті часи»)

Невгамовний процес творчого вдосконалення органічно «вмонтований» в життєві принципи поета. Особливої уваги заслуговують пронизливі поетичні рядки про людські почуття й природу, яку так рано обожнює він:

*Андрій Демиденко. Вибухають кульбаби. — Київ: в-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2017.